

JRS-B News

JAARGANG V, NUMMER 2

ZOMER 2015

In dit nummer:

Waarom? 1

Partners aan
het woord:
Caritas 2

“Zo komt er
weer leven,
zelfs in
Caracole” 3

Help de werking
van JRS
versterken 4

In 't kort 4

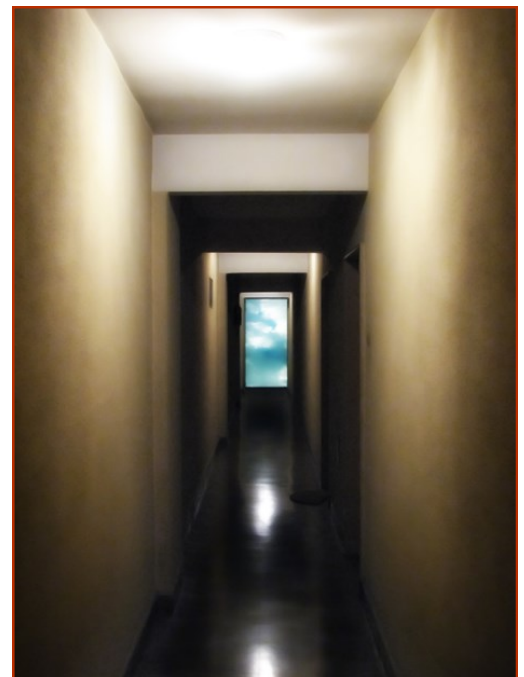
Waarom?

In de ochtend van 2 april jongstleden heeft Ben Amar Lamri zich opgehangen in de slaapzaal die hij met 3 anderen deelde in het Centrum voor Illegalen van Merksplas. Deze Marokkaanse man verbleef al 16 jaar in Europa. Door te scheiden van zijn Duitse echtgenote had hij zijn verblijfsrechten verloren en zijn diverse aanvragen voor medische regularisering hadden niets opgeleverd. Sedert 13 januari zat hij opgesloten in het CIM.

Op de eerste plaats denken wij met veel respect aan dat verloren en verspilde leven. Aan de wanhopige man, aan zijn zus die in België woonde. Aan zijn medegedetineerden, die nog getraumatiseerd zijn door de gebeurtenis. Aan de personeelsleden van het CIM, die ook geschokt zijn... Net zoals wij, vraagt iedereen zich ongetwijfeld af: waarom?

Waarom neemt de Dienst Vreemdelingenzaken de moeite om er in zijn persmededeling aan het Agentschap Belga op te wijzen dat de man werd veroordeeld voor winkeldiefstal? Was het echt nodig om de herinnering aan de man enkele uren na zijn dood te bezwadderen, terwijl het misschien louter om het stelen van wat eten ging?

Waarom blijft men een opsluitingsbeleid voeren – en versterkt men het nog! – terwijl men al lang weet hoe nefast dat is voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid van de gedetineerden? De oudste leden van JRS zullen zeker terugdenken aan de resultaten van het onderzoek dat in 2010 werd gevoerd in het kader van het DEVAS-

Zelfmoord in Merksplas:
hoe detentie de hoop doodt.

project. Dat onderzoek op basis van honderden interviews met gedetineerden in 23 Europese landen had reeds aangetoond hoezeer het gebruik van detentie als instrument voor migratiebeleid de kwetsbaarheid van migranten verergerde en zelfs veroorzaakte. Het onderstreepte dat de prijs die dat beleid de mensen deed betalen, buitensporig was ten aanzien van onschuldigen en dat er bovendien andere maatregelen dan detentie bestonden.

De IDC heeft zopas een stevig gedocumenteerd onderzoek¹ gepubliceerd, dat nog een stap verder gaat. Ze stelt vast dat het versterken van de controle-, verbods- en ontradingsmiddelen aan de grenzen de toevloed van ...

Vervolg op p. 4

Partners aan het woord: Caritas

Eind april brachten we een bezoek aan Anne Dussart, hoofdverantwoordelijke departement asiel en migratie van Caritas International. Caritas is een vaste partner van JRS-Belgium binnen de Transitgroep, een platform van onafhankelijke ngo's die zich inzetten voor vluchtelingen en migranten in detentie. Twee van haar medewerkers bezoeken wekelijks het gesloten centrum 127bis.

Wat is de missie van Caritas?

Caritas International zet zich in om de meest kwetsbaren in de maatschappij in België, in Europa maar ook in de wereld te helpen voor zichzelf een duurzame oplossing te zoeken. We kiezen voor empowerment. We willen mensen sterker maken door vertrouwen te geven, we bieden hen sociale en juridische ondersteuning en zorgen voor noodhulp en heropbouw in landen waar het crisis is.

Wat doet uw organisatie precies voor vluchtelingen en migranten?

Bezoeken aan gesloten centra zijn slechts één activiteit uit de waaier van diensten en projecten die Caritas International aanbiedt voor vluchtelingen en migranten in België. Samen met Vluchtelingenwerk Vlaanderen en Ciré hebben we een project voor de opvang van asielzoekers in individuele woningen. Zo zetten we als ngo's in op autonomie en proberen we zo goed mogelijk het familieleven te respecteren en de privacy te garanderen.

Onze eerstelijnsdienst in Brussel vormt een eerste poort voor (irreguliere) migranten met een hulpvraag. De dienst biedt ondersteuning bij het regulariseren van verblijfssituaties, gezinshereniging of begeleiding bij vrijwillige terugkeer. Maar ook irreguliere immigranten die hulp no-

dig hebben tijdens hun precair verblijf, proberen we te helpen of verwijzen we door naar andere specifieke organisaties zoals Dokters van de wereld.

Een van onze meer specifieke projecten zijn de re-integratieprojecten voor mensen die vrijwillig terugkeren naar hun land van herkomst. Het leven van de persoon die teruggaat gaat door, ook aan de andere kant van de grens. In samenwerking met lokale partners in de herkomstlanden proberen we de sociale begeleiding verder te zetten over de grenzen heen.

Rond detentie werkt u samen met JRS-B. Wat betekent deze samenwerking voor u?

De bezoeken in gesloten centra zijn steeds een belangrijke activiteit geweest voor Caritas International, die we als corebusiness willen behouden. Vanaf het begin waren we met JRS-B aanwezig in de detentiecentra. Samen met andere organisaties proberen we in de Transitgroep een visie te ontwikkelen over hoe we nog meer expert kunnen worden en meer mensen beter te begeleiden. De visies van JRS-B en Caritas liggen dicht bijeen, dus we ondersteunen elkaar.

Wat hoopt u als organisatie nog meer te kunnen doen of verwezenlijken?

Rond detentie denk ik dat het vooral belangrijk is meer bezoeken te doen. De bevelen om het grondgebied te

verlaten worden strenger toegepast. Dienst Vreemdelingen Zaken is geneigd meer controles uit te voeren, sneller in te grijpen en meer mensen op te sluiten. Daarom is het voor een organisatie die de mens centraal stelt belangrijk aanwezig te zijn, te horen wat er leeft en de omstandigheden van opsluiting nauwkeurig in de gaten te houden.

Wat voor de wetgever een irregulier verblijf is, wordt door mensen zelf vooral als een precair verblijf gevoeld. Als organisatie zoeken we naar de juiste balans: Is detentie echt no-

“Wat voor de wetgever een irregulier verblijf is, wordt door mensen zelf vooral als een precair verblijf gevoeld.” Anne Dussart

dig in alle omstandigheden? Moet je plots alle mensen die een bevel gekregen hebben om het grondgebied te verlaten, gaan opzoeken en vervolgen? Opsluiting moet toch altijd het aller-, allerlaatste middel zijn? Eigenlijk verzetten we ons tegen die opsluitingen omwille van migratieredenen, maar omdat de praktijk in België courant is, zien we het als onze taak om gedetineerden bij te staan. Ik denk ook dat buitenlandse alternatieven voor detentie nog meer onderzocht moeten worden.

Barbara MERTENS

“Zo komt er weer leven, zelfs in Caricole”

Het was Leo De Weerd S.J., hoofdaalmoezenier van de gevangenen in Vlaanderen, die onze vriendschappelijk bezoeker Bruno Standaert in contact bracht met het werk van JRS-Belgium. Sinds een jaar bezoekt Bruno als vrijwilliger wekelijks vluchtelingen die vastgehouden worden in het gesloten centrum Caricole. We gingen met hem in gesprek.

Wat appelleert je om je als vriendschappelijk bezoeker te engageren?

Dat mensen gevangen gezet worden zonder enige reden, zonder enig proces, dat raakt me. Het geeft me een gevoel van onrechtvaardigheid. We zijn ons vaak onvoldoende bewust hoe vrijheidsberoving verlamdend en destructief op de menselijke geest werkt, dat ondervind ik aan den lijve tijdens mijn bezoeken. Ik wil deze mensen bijstaan, tochtgenoot en luisterend oor zijn.

Wie bezoek je en hoe bereid je je voor op een bezoek?

De mensen die ik bezoek zijn als vogeltjes voor de kat. Het zijn soms zeer eenvoudige mensen zonder enige opleiding. Eén criteria hebben ze gemeenschappelijk: ze ontvluchten oorlogssituaties, gedwongen prostitutie of vervolging omwille van homofobie, en hopen op een betere toekomst. België is voor hen het land van honing, maar bij hun aankomst worden ze bij de paspoortcontrole aangehouden en opgesloten. Ze kennen de procedures niet, begrijpen niet waarom ze niet worden toegelaten. *Waarover gaat dat interview?*, vragen ze zich af. De meeste vluchtelingen geraken ontredderd door zoveel onzekerheid en ontgoocheling. Het begint met slapeloze nachten en een gevoel vervreemding. Zienderogen gaat hun psychologie achteruit. Ze worden depressief.

Ik bezoek deze mensen met een vrij gevoel en vanuit het verlangen hen graag te zien. Wie ik te zien krijg maakt niet uit. Ik kan hen niet redden, ik ben niet competent voor juridisch advies, ik ga hen niet veroordelen en ook samen geen ‘weesgegroetjes bidden’. Maar ik ga om te luisteren en als het mogelijk is om zuurstof te geven,

“Ik bezoek deze mensen met een vrij gevoel” Bruno Standaert

en als zij willen en als ik wil, om met hen op weg te gaan ongeacht waar dit avontuur ons brengt.

Hoe verlopen de gesprekken?

De eerste gesprekken zijn de huilbuien. Het verdriet en het onrecht zitten heel diep. Ze voelen zich gevangen, ze ratelen en smeken om niet terug te moeten gaan. Luisteren is dan belangrijk, niet één keer, maar twee of drie keer, en de stilte laten spreken. Ik los dus niets op, maar voor sommigen doet het deugd. Ze voelen zich gehoord, en soms erkend.

Als er na enkele weken wat meer ruimte komt, krijgen de gesprekken soms een andere dimensie. We praten dan over het leven buiten: de aardrijkskunde en de geschiedenis van België, over de bloemen die weer bloeien, de vogels die fluiten. Door de zin-

tuigen van mensen aan te scherpen, zien ze weer dingen die ze door de verlamming niet meer zagen. Zo komt er weer leven, zelfs in Caricole. Af en toe brengt het hen terug bij hun dromen en wensen.

Gaandeweg geef ik soms een opdracht. Schrijf je verhaal eens uit, je verleden, hoe je hier bent gekomen en wat er hier allemaal gebeurt. Ik moedig hen aan zich elke dag tot een kamergeenoot of tot het personeel te richten en iemand te danken. Het helpt om in je miserie je vlammetje weer aan te wakkeren. Elk van ons draagt diep in zich een diamant. Het is een geheim wapen dat niemand je kan afnemen, zelfs in Caricole niet. Je hebt de keuze: je kan hem bedekken, een beetje laten schijnen of laten stralen. Door een glimlach te schenken aan iemand die iets voor je doet, oefen je je daarin. Als je diamant schijnt, krijg je meer kracht, misschien ook om dat interview met de dienst vreemdelingenzaken te doorstaan.

Wat blijft jou het meeste bij van de bezoeken?

Niet alleen hun miserie blijft me bij maar ook hoe sommigen na enkele maanden van begeleiding weer beginnen te leven. Ik ben niet gemakkelijk, want ik confronteer hen ook. Ik moedig hen aan over hun toekomst na te denken die, of ze nu teruggestuurd worden of in België kunnen blijven, altijd onzeker is. De wijze waarop ze deze tegemoet gaan vind ik belangrijk. Kunnen ze met meer energie en zelfvertrouwen hun weg verder bewandelen, misschien niet naar exact dezelfde situatie als ze zich hadden voorgesteld maar wel met gewijzigde perspectieven en inzichten? Het blijft een mysterie, soms lukt het maar soms ook niet.

Baudouin VAN OVERSTRAETEN
& Barbara MERTENS

Waarom? ... vervolg van p. 1

migranten helemaal niet vermindert, maar dat het die er integendeel toe aanzet om grotere risico's te nemen. Schrijfster Robyn Sampson uit Melbourne toont ook aan dat het opvangbeleid in de landen van bestemming weinig of geen invloed heeft op het aantal nieuwkomers. Hoeft het nog gezegd dat haar besluiten ons na het zoveelste drama op het Middellandse Zee-kerkhof bijzonder bitter stemt?

Waarom dus?

Waarom gaat onze regering voort met het ontmantelen van ons opvangnetwerk door nog eens 2.057 open plaatsen te schrappen? Vreest ze echt dat het te aantrekkelijk is voor kandidaat-migranten? Waarom eist ze een nieuwe retributie van 60 tot 215 EUR van elke vreemdeling die een verblijfsvergunning aanvraagt?

Aangezien – zoals we al lang weten – die maatregelen duidelijk ondoelmatig

zijn om migratie te voorkomen, kunnen ze alleen maar bedoeld zijn voor binnenlands gebruik: de goegemeente tonen dat er gehoor wordt gegeven aan en rekening gehouden wordt met haar xenofobe gevoelens. Moest men, om dit beleid te verantwoorden, de nagedachtenis van Ben Amar Lamri die zich in Merksplas heeft opgehangen besmeuren?

¹ International Detention Coalition (April 2015), *Briefing Paper: Does Detention Deter?* www.idcoalition.org

Baudouin VAN OVERSTRAETEN

"Het konden ook u en ik zijn; vluchtelingen zijn mensen als u en ik, het enige verschil is dat ze uit hun land moesten vluchten."

Dat is het thema van **Wereldvluchtelingendag** voor het jaar 2015. Traditioneel vieren we deze dag op 20 juni maar aangezien het een zaterdag is, worden de meeste manifestaties op **vrijdag 19 juni** gehouden. Bereid u voor op het warme onthaal van de vrijwilligers die u die ochtend zullen interpellieren in alle grote stations van het land!

De **Begijnhofparochie** kondigt, op dezelfde datum, een gedenkwake ter herinnering van de onbekende drenkeling van Lampedusa aan.

Voor alle inlichtingen: Begijnhof I, 1000 Bruxelles
D. Alliët 0473 27 10 27

Help de werking van JRS versterken

Wij zoeken een of twee vrijwilligers om de directeur te helpen bij het zoeken naar financiële middelen.

Oproepen tot meer respect voor de rechten van vluchtelingen en gedwongen migranten en meer bepaald van degenen die worden opgesloten, pleiten voor een opener en gastvrijer

België en Europa: dat is de mooie taak van JRS Belgium.

Het nieuws herinnert er ons elke dag aan hoe groot de uitdaging is. Ten aanzien van de drama's waarvan wij dagelijks getuige zijn, moeten we onze actiemiddelen versterken. Wij willen een beroep doen op een of twee vrijwilligers om de directeur te helpen bij

het zoeken naar financiële middelen, zowel bij institutionele partners als bij particulieren. Indien u ervaring hebt met fundraising en ons wat van uw tijd wilt geven, neem dan gerust contact op met Baudouin Van Overstraeten op het telefoonnummer 02/738 08 19 of per mail op het adres directeur@jrsbelgium.org.

Vergezellen

Dienen

Verdedigen

JESUIT REFUGEE SERVICE BELGIUM VZW

IBAN: BE40 5230 8069 3161

BIC: TRIOBEB

Maurice Liétartstraat 31/ 9

Tel: +32-2-738 08 18 belgium@jrs.net

B- 1150 Brussel

Fax: +32-2-738 08 16 www.jrsbelgium.org

Voor een fiscaal attest (vanaf 40€) kunt u storten op de volgende rekening:

VZW Caritas International, Liefdadigheidsstraat 43, 1210 Brussel

IBAN: BE88 0000 0000 4141 BIC: BPOT BEB1, onder vermelding van "P168JRS"

Verantwoordelijke uitgever: Baudouin Van Overstraeten, c/o JRS-Belgium